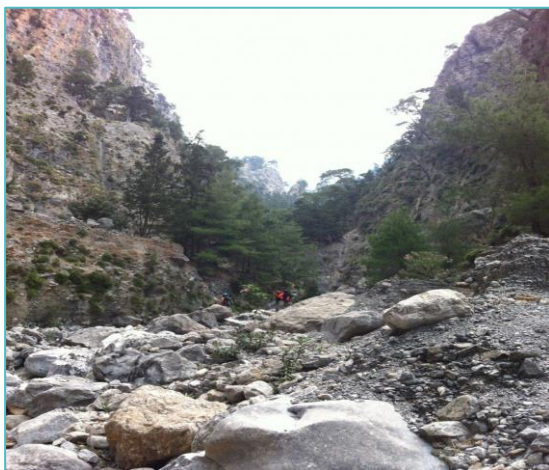


# ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

## Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού & Περιβάλλοντος» Συνοπτική Ενημέρωση



Με τη συγχρηματοδότηση  
της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν ένα σύγχρονο εργαλείο χωρικού σχεδιασμού με στόχο την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που είτε παρουσιάζουν υστέρηση, είτε εμφανίζουν δυναμική και οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν με βάση ένα ολιστικό αναπτυξιακό σχέδιο.

Στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις αποτελούν διακριτό Στόχο Πολιτικής (ΣΠ), τον ΣΠ 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες» μέσω του οποίου προβλέπονται, **Ολοκληρωμένες Στρατηγικές για την ανάπτυξη εκτός αστικού χώρου (Ειδικός Στόχος 5ii).**

Με δεδομένη την βαρύτητα και την προτεραιότητα που έδωσε η Περιφέρεια Κρήτης στην «**ΟΧΕ Περιοχών UNESCO**» κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, επιλέγει να συνεχίσει στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021 - 2027 όπου προβλέπει την υλοποίηση μίας ΟΧΕ με τίτλο «**ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος**», με στόχο την αναζωογόνηση της υπαίθρου μέσω της αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος που προσδίδει το brand name UNESCO. Η ΟΧΕ, θα αναδείξει τον ισχυρό ταυτοτικό πυρήνα της ενδοχώρας της Κρήτης μέσω διαδρομών, ήτοι:

- ✓ **Τη διαδρομή περιοχών UNESCO της Κρήτης**
- ✓ **Τη διαδρομή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων της Κρήτης**

Η ΟΧΕ θα υιοθετήσει ένα μίγμα δράσεων οι οποίες θα υποστηρίξουν τον μετασχηματισμό της περιοχής εφαρμογής σε τουριστικό προορισμό έξυπνο, κλιματικά ανθεκτικό, προσβάσιμο και ασφαλή.

Ειδικότερα μέσω της ΟΧΕ επιδιώκεται μεταξύ άλλων:

- ✓ η αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους,
- ✓ η ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών
- ✓ η στήριξη και δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων
- ✓ η ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς
- ✓ η αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων
- ✓ η ευαισθητοποίηση – εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού

Ως βασικοί παράγοντες για την υλοποίηση της ΟΧΕ νοούνται:

α) η συνεργασία με υπερκείμενους θεσμούς, β) η συνέργεια μεταξύ της Περιφέρειας και των Φορέων της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης, γ) ο διαρκής διάλογος με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και δ) η διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς, την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα, την επιχειρηματική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών σε όλο τον κύκλο ζωής και δράσης της ΟΧΕ και στο πλαίσιο της τετραπλής έλικας.

## Βασικά Σημεία της ΟΧΕ

- ✓ Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής σε συγκεκριμένο υποπεριφερειακό επίπεδο (περιοχή παρέμβασης).
- ✓ Η πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση μέσα από την συνεργασία και διαβούλευση κατά το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της στρατηγικής.
- ✓ Ο πολυτομεακός και πολυταμειακός χαρακτήρας για να αντιμετωπιστούν με ολοκληρωμένο τρόπο οι προκλήσεις, οι ανάγκες και οι δυνατότητες.
- ✓ Η από τη βάση προς την κορυφή διαδικασία για την ενθάρρυνση, τη συμβολή και τη συμμετοχή των τοπικών φορέων.

## ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΟΧΕ

- ✓ Βασίζεται στα τοπικά πλεονεκτήματα, την εδαφικότητα, την τοπική συμμετοχή, τη συνεργασία – δικτύωση, ώστε να θέσει τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τον τουρισμό στο επίκεντρο του σχεδιασμού και να στηρίξει την τοπική επιχειρηματικότητα, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή.
- ✓ Διέπεται από τις αρχές της αειφορίας, της συμπεριληπτικότητας και της ολιστικής προσέγγισης και επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και πόρων.
- ✓ Προωθεί έργα, δράσεις και πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας με υψηλή συνέργεια και συμπληρωματικότητα που ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, αλλάζουν την εικόνα, δημιουργούν νέα δεδομένα και εξελίξεις, συγκρατούν τον τοπικό πληθυσμό ή/και προσελκύουν νέους κατοίκους και επιχειρήσεις.
- ✓ Στηρίζεται στον συμμετοχικό σχεδιασμό (από κάτω προς τα πάνω) και δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα και προτεραιότητα σε διαδικασίες διαβούλευσης σε όλο τον κύκλο ζωής της (σχεδιασμός και υλοποίηση).
- ✓ Δίδει βαρύτητα και προτεραιότητα στο ζήτημα της ωριμότητας των έργων/δράσεων, της επάρκειας και ικανότητας των δικαιούχων και της παροχής στήριξης προς την κατεύθυνση αυτή.
- ✓ Λαμβάνει υπόψη δράσεις και έργα της «ΟΧΕ Περιοχών UNESCO» περιόδου 2014-2020 που δεν υλοποιήθηκαν.
- ✓ Περιλαμβάνει παρεμβάσεις/δράσεις «ήπιου» χαρακτήρα που αποτελούν προϋπόθεση για την σύνδεση της τοπικής οικονομίας με το τουριστικό προϊόν.
- ✓ Αξιοποιεί και κεφαλαιοποιεί σχεδιασμούς και μελέτες που εκπονήθηκαν και αφορούν έμμεσα ή άμεσα τόσο την περιοχή, όσο και τη λογική της ΟΧΕ.

Η Στρατηγική της ΟΧΕ «**Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος**» επικεντρώνεται στην αξιοποίηση του brand name UNESCO που με στόχο τη δημιουργία μιας νέας εναλλακτικής πρότασης για την τουριστική ανάπτυξη του νησιού με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και επίκεντρο την ενδοχώρα, η οποία:

- **Διαρθρώνεται σε πόλους, κόμβους, άξονες και επιμέρους διαδρομές** με σκοπό να λειτουργήσουν ως σύνολα που θα παρέχουν αξιωματικές περιβαλλοντικές - πολιτιστικές - τουριστικές εμπειρίες.
- **Διαμορφώνεται με αφήγημα** ένα **κοινό και συνεκτικό στοιχείο**, αυτό της **UNESCO**.
- **Καλύπτει προσδιορισμένες χωρικά περιοχές** οι οποίες εκτείνονται σε ολόκληρο το νησί.
- **Αποκτά** ακόμη πιο ισχυρή τουριστική ταυτότητα και επωνυμία (**brand**).
- **Αξιοποιεί** το brand UNESCO ως **στρατηγικό μέσο συνοχής, δικτύωσης και προβολής** πόρων, σημείων και περιοχών που προσδιορίζουν την περιβαλλοντική, πολιτιστική και τουριστική ταυτότητα της Κρήτης.

Η Στρατηγική θα είναι ρεαλιστική και άμεσα εφαρμόσιμη με προτεραιότητα σε αναγκαίες, ώριμες και συνεκτικές δράσεις, που επιτυγχάνουν κοινή εικόνα και ταυτότητα, δίνουν έμφαση στην εννοιολογική διάσταση των διαδρομών, κινητοποιούν τις τοπικές δυνάμεις, ενεργοποιούν και στηρίζουν την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η Στρατηγική της ΟΧΕ:

- ✓ Αξιοποιεί τα αποτελέσματα της ΟΧΕ περιοχών UNESCO του ΕΠ "ΚΡΗΤΗ" 2014-2020
- ✓ εναρμονίζεται με το μνημόνιο συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ Υπουργείου Πολιτισμού και Περιφέρειας Κρήτης για την υλοποίηση της Πολιτιστικής Διαδρομής των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων
- ✓ λαμβάνει υπόψη και εναρμονίζεται με ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές, με περιφερειακές στρατηγικές αλλά και με τοπικά ή/και χωρικά σχέδια που σχετίζονται με την περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ
- ✓ δίνει βαρύτητα στα κριτήρια, τους όρους και τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούν οι περιοχές είτε για την διατήρησή τους, είτε για την ένταξή τους (Μινωικά Ανάκτορα) στον κατάλογο της UNESCO
- ✓ εστιάζει στη λειτουργικότητα και τη βιωσιμότητα των διαδρομών.

## **Στρατηγικός Στόχος**

Η Στρατηγική ΟΧΕ των εμβληματικών διαδρομών πολιτισμού και περιβάλλοντος προτάσσει την ανάγκη στήριξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, βιώσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, που θα εδράζονται σε συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κρήτης και θα ενισχύουν τον τουρισμό εμπειρίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους που θα βασίζεται:

- στον υπεύθυνο τουρισμό,
- την έξυπνη εξειδίκευση
- στα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

## **Ειδικό Στόχοι**

- ✓ Αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής
- ✓ Ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών
- ✓ Στήριξη και Δικτύωση επιχειρήσεων
- ✓ Ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς
- ✓ Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων

## **ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ & ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

Ο προϋπολογισμός της ΟΧΕ «**Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος**» που προγραμματίζεται να διατεθεί από το ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 ανέρχεται σε **17.461.636,00 ευρώ**.

Η ΟΧΕ μπορεί να αντλήσει πόρους και από άλλους Στόχους Πολιτικής του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027. Επίσης μπορεί να αντλήσει πόρους και από άλλα ταμεία και πηγές χρηματοδότησης εκτός του ΠεΠ ( π.χ. Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, Τομεακά Προγράμματα Υπουργείων, Πράσινο Ταμείο, Ιδιωτικούς Πόρους, κ.α.). Στο πλαίσιο της ΟΧΕ προβλέπονται (ενδεικτικά) παρεμβάσεις από τα εξής πεδία:

- 016.** Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις
- 024.** Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών διοίκησης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)
- 079.** Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι
- 165.** Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού
- 166.** Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
- 167.** Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000

Ενδεικτικά πεδία – κατηγορίες δράσεων:

### **Εφαρμογές ΤΠΕ**

Πρωθείται η ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ τοπικής εμβέλειας και σημασίας, οι οποίες παρέχουν βελτιωμένες υπηρεσίες ενημέρωσης, ξενάγησης, περιήγησης κ.α. στους πολίτες και επισκέπτες των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ.

### **Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος**

Ενισχύεται η προστασία και ανάδειξη του πολιτισμικού αποθέματος των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή. Επιδιώκεται: η ενίσχυση/συμπλήρωση και αξιοποίηση της μουσειακής υποδομής, η ανάδειξη/αξιοποίηση και ενοποίηση των μνημειακών συνόλων και αρχαιολογικών χώρων υψηλής επισκεψιμότητας χωρίς αποκλεισμούς, η προστασία των μνημειακών συνόλων από την κλιματική αλλαγή, η ενδυνάμωση του σύγχρονου πολιτισμού, η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων υπό το πρίσμα των αξόνων της πολιτικής Bauhaus (sustainability, aesthetics, inclusion).

### **Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος**

Υποστηρίζονται έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ και ειδικότερα των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 το οποίο χωροθετείται σ' αυτές, ήτοι:

- ✓ Προστασία των ενδημικών ειδών και εν γένει της βιοποικιλότητας της κάθε περιοχής.
- ✓ Βελτίωση της ευαισθητοποίησης και γνώσης σε τοπικό επίπεδο για την κατάσταση διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων.
- ✓ Διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών στην περιοχή και τις φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές της ΟΧΕ με ασφάλεια και με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.

### **Τουριστική Προβολή**

Πρωθείται η προβολή των φυσικών και πολιτισμικών πόρων των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, μέσω μιας συνεκτικής στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο της στρατηγικής, η οποία δύναται να αξιοποιεί μηχανισμούς διαχείρισης προορισμού μέσω:

A) Της προβολής στο διεθνή χώρο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που εδράζονται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ενδοχώρας και των ορεινών περιοχών της Κρήτης (φυσικό-πολιτισμικό και ανθρωπογενές περιβάλλον), τα οποία τυγχάνουν διεθνούς αναγνώρισης, μέσω των καταλόγων της UNESCO.

B) Της ενημέρωσης/διευκόλυνσης των επισκεπτών κατά τη διάρκεια της παραμονής τους/περιήγησής τους σ' αυτήν κατά τρόπο ενιαίο και διακριτό.

### **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΟΧΕ**

Θα χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια των ΜΜΕ των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, προσανατολισμένα στην αναβάθμιση και επιτάχυνση του τεχνολογικού μετασχηματισμού του παραγωγικού ιστού της ενδοχώρας της Κρήτης.

### **Συμπλήρωση/αναβάθμιση υποδομών προσβασιμότητας**

Πρωθείται η βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές παραγωγικές ή/και περιοχές πολιτιστικού & φυσιολατρικού ενδιαφέροντος, υπό το πρίσμα της βελτίωσης της προσβασιμότητας ΑμεΑ και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

## **ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

Το εμβέλεια της ΟΧΕ αφορά περιοχές που χωροθετούνται στην ορεινή, ημιορεινή Κρήτη και την ύπαιθρο και μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικό τουριστικό προορισμό φύσης, πολιτισμού και εμπειρίας. Ειδικότερα, η ΟΧΕ θα εφαρμοστεί σε περιοχές που :

α) είναι **εγγεγραμμένες** σε καταλόγους Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO και στο Πρόγραμμα «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» της UNESCO, ήτοι :

- ✓ **Λευκά Όρη**
- ✓ **Αστερούσια**
- ✓ **Φυσικό Πάρκο (Γεωπάρκο) Ψηλορείτη**
- ✓ **Φυσικό Πάρκο (Γεωπάρκο) Σητείας**

β) **προτείνονται να εγγραφούν** στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και αφορούν τα **Μινωικά Ανάκτορα**:

- ✓ **Κνωσσού**
- ✓ **Φαιστού**
- ✓ **Μαλίων**
- ✓ **Ζάκρου**
- ✓ **Ζώμινθου**
- ✓ **Κυδωνίας**